

Az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve

– Szövegértés-szövegalkotás kompetencia –

Általános iskola, 5-6. évfolyam

Több műveltségterületet érintő fejlesztés

Írta: Csizmazia Jánosné, Kerner Anna

1. AZ OKTATÁSI PROGRAMRÓL, MELYNEK ALAPJA A KERETTANTERV

A szövegértési, szövegalkotási kompetenciafejlesztő programcsomagok alapvetően a NAT-ban megjelölt anyanyelvi kulcskompetenciára épülő szakmai eszközrendszerek.

Az 5-6. évfolyamra készült „B”-típusú program segíti az alapozó szakasz végére ennek a kulcskompetenciának a megalapozását, ezen belül előkészíti az anyanyelvi tudás tagolódását az egyes műveltségterületekhez köthető szókincs és a nyelvi struktúrák megalapozásával.

Az anyanyelv „sokoldalú, árnyalt és reflexív ismeretére” van szükség ahhoz, hogy betöltse szerepét a többi kulcskompetencia kialakításában, a felnőtt lét szerepeiben való sikeres részvételhez, ezért kívánatos a magyar nyelv és irodalom órák kereteinek tágítása, illetve a fejlesztés kiterjesztése más tantárgyi területekre.

Mivel a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése nem lehet egyetlen tantárgy feladata, ezért alakítottuk ki a „B”-típusú programokat ezen a területen. A különböző tantárgyak, műveltségterületek kínálják a különböző szövegstruktúrák és szövegformák olvasásának és alkotásának fejlesztési lehetőségét. Célunk tehát, hogy megkönnyítsük ezzel a tankönyvi szövegek olvasását, megértését, fejlesszük a vizuális és verbális információk együttes olvasásának képességét. Így nem csupán különböző szövegműfajok és szövegstruktúrák kerülnek a szövegértés és szövegalkotás fejlesztésének fókuszába, hanem a különböző szövegformák, az internet, a grafikon, az ábra olvasása és készítése is alapozást kap az 5-6. évfolyam számára készült programban. Nem kételkedünk abban, hogy erőteljesen befolyásolhatja a szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlődését, ha hat tantárgy (évi kb. 5 óra tantárgyanként) tanóráin egy iskola él a program által kínált lehetőséggel.

A tantervi ajánlásban és a hozzá kapcsolódó tanulói és tanári eszközök tekintetében a leggyakrabban használt „kerettantervi műveltségterületi tananyagot” veszi alapul a program, a választott téma tehát a műveltségterület kötelezően feldolgozandó tananyaga, így csak a feldolgozás módjában különbözhet a megszokottól: a tantárgyi ismeretek elsajátítása és a kompetenciafejlesztő cél együtt valósul meg. A szövegértés és a szövegalkotás fejlesztése nem válik külön. A társadalmi beilleszkedéshez mindkettőre szüksége van a közoktatásból kikerülő fiatalnak.

A 2007-es NAT-ban megjelölt **fejlesztési feladatok** közül szorosan a következőkhöz kapcsolódik a program:

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
2. Olvasás, írott szöveg megértése
3. Írás, szövegalkotás
4. A tanulási képesség fejlesztése

2. A KERETTANTERV ÁLTALÁNOS LEÍRÁSA

2.1 A fejlesztés tartalma, a célok meghatározása

2.1.1 A tanterv céljainak meghatározásakor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- a NAT általános célkitűzéseit, a fejlesztés kulcskompetenciáit;
- a fejlesztés során érintett műveltségterületek céljait, a fejlesztendő feladatokat;
- az egyes tantárgyi kerettantervben szereplő konkrét tananyagot;
- a tananyag feldolgozásának tantárgy-pedagógiai szempontjait, módszertani eljárásait;
- a tanulók életkori jellemzőit;
- a szövegértés-szövegalkotás képességszintjeit, a szintekhez tartozó tevékenység - és feladattípusokat;
- a hazai monitor és kompetencia-mérések tapasztalatait, következtetéseit, ajánlásait.

A tantervi célrendszer többirányú: egyrészt szorosan kapcsolódik a fejlesztés közvetlen tartalmához (szövegértési – szövegalkotási kompetencia fejlesztése), ugyanakkor a megvalósítás során más kompetenciaterületeket is érint.

2.1.2 Közvetlen célok

A tanulók életkornak megfelelő szövegértési – szövegalkotási kompetenciájának fejlesztése különböző típusú és formájú szövegek megértéséhez szükséges olvasási stratégia megalapozásával:

- ennek érdekében a hagyományos passzív olvasói szerep helyett erősíteni kívánja az interaktív reflektáló szövegértés képességét, illetve a kreatív szövegalkotás fejlesztését;
- fontosnak tartja, hogy a tanulóknak kialakuljon az olvasás iránti pozitív attitűd;
- a szövegértési és a szövegalkotási kompetencia párhuzamos fejlesztése;
- az életkori jellemzők és az egyéni képességek függvényében a megismert szövegelemzési technikák beépítése, alkalmazása nem irányított tanulási szituációban is.

2.1.3 Kapcsolódó célok

- a kooperatív tanulásszervezési eljárások alkalmazásával a tanulók együttműködési-szociális kompetenciájának fejlesztése;
- a tanulók különböző szintű szövegértési-szövegalkotási képességének figyelembevételével a differenciált képességfejlesztés biztosítása, a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének növelése;
- az önálló tanulási képesség megalapozása, fejlesztése;
- hozzájárulás az adott tantárgy ismeretanyagának elsajátításához, a tantárgy fejlesztési céljainak megvalósulásához;

- a szövegelemzési-szövegfeldolgozási technikák gyakoroltatásával a tanulók kognitív képességeinek fejlesztése;
- az értékelés, önértékelés alkalmazásával a tanulók reális önismeretének fejlesztése, az önbizalom erősítése.

2.1.4 A fejlesztés általános területei

A szövegértés - szövegalkotás kerettanterve az alábbi műveltségterületeket érinti:

- Ember a természetben
- Ember és társadalom
- Matematika
- Testnevelés és sport
- Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

A 2007-es NAT - kompetenciák közül szoros a kapcsolata a programnak az anyanyelvi kompetencián kívül a következőkkel:

Kompetenciák	Megvalósítási terület, tantárgyak	Jellemző tevékenység
Természettudományos	Természetismeret Matematika	A tantárgyak közötti integráció felfedeztetése. Élet közeli példák, problémák, megoldási javaslatok a feladatokban.
A hatékony önálló tanulás	Természetismeret Matematika Történelem Vizuális kultúra	A szövegfeldolgozás egyik kiemelt célja minden esetben.
Szociális és állampolgári	Természetismeret Matematika Történelem Vizuális kultúra Ének-zene Testnevelés és sport	A feladat megoldási módok, módszerek elsősorban a szociális kompetenciát erősítik, (kooperatív) a történelem az állampolgári k. fejleszti.
Kezdeményezőképeség és vállalkozói	Természetismeret Matematika Testnevelés és sport	A kezdeményezőképeséget a tevékenységek önálló lehetőségével fejleszti.
Digitális	Természetismeret Matematika Történelem Vizuális kultúra	Jelzések a feladatokban például az internet használatra, képek, linkek, megadása – közösen keresés.

2.1.5 A fejlesztés (kiemelt) területei

A képességfejlesztés fókuszja	Műveltségterület
A szövegstruktúra feltárása- narratív típusú szövegen	Ember és társadalom Ének-zene Vizuális kultúra
A szövegstruktúra feltárása – magyarázó típusú szövegen	Ember a természetben
Hallás utáni szövegértés. A verbális utasítások nyelvi sémáinak megismerése	Testnevelés és sport Matematika
Információ kiválasztása írott szövegből	Ember a természetben Ember és társadalom Vizuális kultúra Ének-zene Matematika
Szakszókincs bővítése, használata különböző szövegkontextusban	Ember a természetben Ember és társadalom Vizuális kultúra Ének-zene Matematika Testnevelés és sport
Nem folyamatos szövegek értő olvasása	Ember és társadalom Ember a természetben
Szövegelemzés: a szöveg makro-és mikroszerkezete	Ember a természetben Vizuális kultúra Ének-zene
Ábrák, képek, diagramok értelmezése	Ember és társadalom Ember a természetben Matematika
Verbális és vizuális információk együttes értelmezése	Ember és társadalom Ember a természetben Vizuális kultúra
Beszámoló készítése önálló tapasztalatokról, élményekről, megfigyelésekről, illetve nem könyv alapú információhordozók alapján	Ember a természetben Ember és társadalom
Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése	Ember a természetben Ember és társadalom Vizuális kultúra
Kreatív, problémamegoldó kritikai gondolkodás, érvelőképesség fejlesztése	Ember a természetben Matematika
Összehasonlító, analízáló szintetizáló képesség fejlesztése	Ember és társadalom
Különböző műfajú szövegek összehasonlítása, szövegek elemzése	Ember és társadalom

Tapasztalatok, eredmények dokumentálása	Ember a természetben Ember és társadalom
Az élmények megosztásának, feldolgozásának képessége	Testnevelés és sport
Hallott és olvasott szöveg átadása	Testnevelés és sport
Kreatív szövegalkotás	Ember és társadalom Ember a természetben Vizuális kultúra Ének-zene
A szociális-együttműködési kompetencia fejlesztése	Ember és társadalom Ember a természetben Vizuális kultúra Ének - zene
Könyvtárhasználati ismeretek alkalmazása	Ember a természetben Vizuális kultúra Ember és társadalom
Dramatizálás	Vizuális kultúra Ember és társadalom
Összefüggések megfigyelése, megfogalmazása	Matematika Ember a természetben

2.1.6 A szövegértési, szövegalkotási kompetencia kialakítása folyamatos a közoktatás 12 évfolyamán, a **főbb fejlesztési feladatok:**

Szövegértés	Szövegalkotás
<ul style="list-style-type: none"> • az információk kiválasztása, • a lényegkiemelés, • a globális megértés, • a szöveg struktúrájának felismerése, • a mondatok közötti logikai kapcsolatok megértése, • a megértettek integrálása a meglévő tudásba, • a szövegek kontextusban való értelmezése, • reflektálás az olvasottakra, értékelés, • a szövegek felhasználása, • az ellenőrzés, önellenőrzés, • a kíváncsiság, a befogadói motiváltság 	<ul style="list-style-type: none"> • a téma és a relevanciák meghatározása, • a nézőpont kialakítása, a struktúra meghatározása, • megfelelő szókincs és nyelvi struktúra előhívása, • koncepció szerinti válogatás, • a szöveg koherenciáját biztosító pragmatikai szövegösszetartó elemek és a szöveg-konnexiót biztosító kapcsolóelemek használata, amelyek grammatikai, mondattani természetűek, • logikus sorrend, következetes gondolatvezetés, • tématarás, • a szerkesztés arányossága, a helyes tagolás megteremtése, • a kontextus megteremtése több szempont figyelembevételével.

2.1.7 Kompetenciaszintek a PISA - mérés alapján

A szövegértés-szövegalkotás programcsomag a szövegértés valamennyi szintjére tartalmaz fejlesztési feladatokat és tevékenységeket. Az életkori sajátosságok miatt azonban leginkább az első, a második és legfeljebb a harmadik szintnek megfelelő műveleteket vár el a tanulóktól. A megértés negyedik szintjére vonatkozó követelményeket csak differenciáltan fogalmaz meg, a fejlett olvasási-szövegértési képességgel rendelkező tanulók számára.

Felismerés	Elvárható a szövegben lévő információ lokalizálása, azonosítása. A keresés irányulhat a szöveg egy szavára, kifejezésére, mondatra. Elegendő a mindennapi háttértudás.
Egyszerű következtetés	Az azonosításon túl képes egyszerű következtetésre, kapcsolni és integrálni tudja az információkat. Képes követni a nagyobb egységek gondolatmenetét, megérti a hivatkozásokat és a szövegen belüli utalásokat az előzményekre.
Integrálás	Legalább három információt összekapcsol, bonyolultabb szövegösszefüggéseket is megért. Képes szövegmagyarázatra és összegzésre, táblázatok és ábrák értelmezésére.
Komplex háttérismeretek alkalmazása	A szöveg megértéséhez, az implicit tartalom felfedezéséhez szükség van komplex háttértudásra. Más szövegeket is hozzákapcsol: asszociációval, integrálással, kiegészítéssel stb. Magas fogalmi megértés, gondolatiság szükséges a feldolgozáshoz. Irodalmi alkotások esetén megérti az írói szándékot.

Vári és mtsai, Monitor 1997, Horváth Zs. 2003.

Vári és mtsai, Monitor 95'

A következő ajánlott témakörök (tananyagok) a műveltségterületek jóváhagyott, általánosan használt tantárgyi kerettanterveikhez kapcsolódnak.

2.1.8 A fejlesztés megvalósításának lépései

Ember a természetben

1. A növényekhez kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása (*Feldolgozandó téma: A vöröshagyma, lásd modulleírás*)
- 2.. A vizuális és a verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességek fejlesztése, megfigyelések dokumentálása (*Feldolgozandó téma: Hazánk éghajlata*)
3. A problémamegoldó gondolkodás, a reflektáló és érvelő képesség, a kreatív szövegalkotási kompetencia fejlesztése
(*Feldolgozandó téma: Környezetünk veszélyei és védelme*)
4. Az állatokhoz kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása (*Feldolgozandó téma: A szarvasmarha*)

Ember és társadalom

1. Hammurapi törvényei *A verbális információk által közvetített tudás értelmezésére irányuló képességfejlesztés*
2. A római köztársaság kialakulása, működése, az Itáliai – félsziget meghódítása *Tájékozódási képesség térben és időben*
3. Az athéni demokrácia kialakulása és működése *A reflektáló és érvelő képesség, a kreatív szövegalkotási kompetencia fejlesztése*
4. A görög kultúra *Könyvtárhasználati ismeretek és alkalmazásuk alapjai alkalmazása; tények, adatok lejegyzésének fejlesztése*

Matematika

1. Bűvös számok *Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása*
- 2.. Állati matematika *Relációk, mértékegységek, összefüggések*
3. Szövegbe bújó matematika *Szöveges feladatok értelmezése, elemzése*
4. Környezetünk és a matematika *Táblázatok, grafikonok értelmezése, olvasása, elemzése, készítése*
5. A logika és a matematika *Logikai kapcsolatok értelmezése*

Testnevelés és sport

1. Alapgimnasztikai gyakorlatsorok mozgásos reprodukciója *Hallás utáni szövegértés*
2. Páros gyakorlatok labdával. *Verbális utasítások megértése, reprodukálása egyszerű gyakorlatso-
rok bemutatásával*
3. Dobójátékok *Szabályokon alapuló játékok hallás utáni szöveges reprodukciója*
4. Játékos labdagyakorlat *Szabályokon alapuló játékok hallás utáni szöveges reprodukciója*
5. Halacskák *Olvasott népi játék szövegeinek reprodukciója*
6. Gombóc a lében *Népi játék hallás utáni szöveges reprodukciója*
7. Hallott szöveg alapján gimnasztikai gyakorlatsor elvégzése csoportban
8. Páros fogók *Az olvasott szöveg átadása, kipróbálása csoportos együttműködés keretében*
9. Padgyakorlatok, sorsverseny *Információk kiválasztása olvasott szövegből*
10. Higiéniai ismeretek *Információ kiválasztása és rendezése olvasott szövegből*

Vizuális kultúra

1. Az ókori Egyiptom építésze *A vizuális és verbális információhordozók által közvetített tudás
értelmezésére irányuló képességfejlesztés*
2. Az ókori görög szobrászatról *Vizuális és verbális információk értelmezése*

Ének-zene

Népdalok *Hangzó szöveg értésére irányuló képességfejlesztés; dallam és szöveg harmóniájának fel-
ismerése*

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	Ember a természetben	Magyarázó típusú szövegek feldolgozása, a szövegtípus olvasási stratégiájának megalapozása, fejlesztése – a szakszókincs bővítése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2 x 90 perc, 2 x 45 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Környezetünk élővilága Vadon élő és tenyésztett állatok Környezetvédelem. Változások a környezetünkben. (Az időjárás és az éghajlat.)
	Szövegértési fókusz	Interaktív szövegelemzés. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Információ kiválasztása írott szövegből. Szókincsbővítés, szakszókincs fejlesztése. ▪ A szövegstruktúra feltárása, szövegértési feladatok a szöveg egész és a szövegegységek szintjén. ▪ A szöveg egész tartalmára való globális következtetés; jóslás a cím, az alcím, az ábrák, kulcskifejezések alapján ▪ Tanulási séma kialakítása (növényről, állatokról szóló szövegek algoritmus szerinti feldolgozása) ▪ Olvasási stratégia kialakítása folyamatos és nem folyamatos magyarázó típusú szövegeken ▪ Szövegelemzés verbális és vizuális információ közvetítők alapján (ábrák, képek, diagramok értelmezése, összekapcsolásuk a szöveges információkkal) ▪ Tanulási technikák elsajátítási képességének fejlesztése

		<p>tése</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Az előzetes tudás felidézésére való képesség fejlesztése ▪ Bekezdések, tételmondatok azonosítása ▪ Vázlatkészítés tanári segítséggel
	<p>Szövegalkotási fókusz</p>	<p>Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beszámoló készítése saját tapasztalatról, élményről, megfigyelésről. ▪ Ábrák, képek, diagramok értelmezése, a szövegben közölt információkkal való összevetés, kiegészítés. Pl.: az időjárás, a növényfaj élőhelye és annak főbb sajátosságai témakörben. ▪ Kérdések megfogalmazása a szöveg várható tartalmára, információira vonatkozóan. ▪ Leíró szövegek alkotása növényről, állatról ▪ Magyarázó típusú szövegek alkotása pl. ábra és szöveg kapcsolata, az éghajlat és az élőhely összefüggései stb. ▪ Kreatív szövegalkotás különböző kommunikációs szempont szerint: <ul style="list-style-type: none"> a) a kommunikáció funkciói szerint: tájékoztató szöveg alkotása tudományos és köznap stílusban időjárásról, felhívó típusú szöveg, kép alkotása az egészséges életmód vagy a környezetvédelem témakörben;

		<p>b) szövegalkotás a szöveg címzettje szerint: pl.: a témában jártas osztálytársnak, a téma iránt érdeklődő személynek;</p> <p>c) szövegalkotás a szöveg kontextusa szerint: pl. a hallgatóság előzetes ismereteinek figyelembe vételével.</p>
<p>AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK</p> <p><u>1. A szövegelemzés tevékenységei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Információk kritérium szerinti keresése a szövegből ▪ Kérdések megfogalmazása a szöveg várható információira vonatkozóan ▪ Információkeresés a szövegből megadott hiányos meghatározások kiegészítésére. – Ismeretlen fogalmak értelmezése különféle szómagyarázati módszerrel: szinonimák vagy ellentétes jelentésű szavak kiválasztása, kikövetkeztetés a szövegből, lexikon, szótár használatl; jelentéstérkép készítése az előzetes ismeretek feltárására. ▪ A szöveg - struktúra feltárása: témák és bekezdések azonosítása, bekezdések témájának meghatározása, nyelvtani kapcsolóelemek, utaló eszközök keresése, tételmondat keresése, bekezdések felosztása. ▪ Vázlatkészítés megadott algoritmus alapján. ▪ Beszámoló készítése egyéni tapasztalatokról, megfigyelésekről. ▪ „Egészséges életmód” és „Környezetvédelem” témában reklám, plakát készítése. <p><u>2. A szöveg témájához kapcsolódó, a szöveg megértését segítő, támogató tanulói tevékenységek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Megfigyelések adott szempont szerint a hétköznapi életből ▪ Fényképek, képek, illusztrációk gyűjtése ▪ Újságcikkek gyűjtése, televízió műsorok követése az adott témához pl. környezetvédelemmel kapcsolatos aktuális információk gyűjtése, az információk megvitatása, álláspontok ütköztetése; ismeretterjesztő műsorok követése, beszámoló a hallottakról társaknak; az aktuális időjárás jelentés figyelése újságban, rádióban, tv műsorokban- a különböző információhordozók tájékoztatásainak és a saját megfigyelések összevetése ▪ Versek, szépirodalmi alkotások, ismeretterjesztő kiadványok olvasása, könyvismertetés társaknak 		

<p>AJÁNLOTT ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az időjárás és az éghajlat elemei, azok kialakulása. Az időjárási jelenségek megfigyelése és magyarázata. Az időjárás és az éghajlat közötti különbségek. Az időjárás előrejelzésének eszközei. A meteorológus munkája. ▪ Növények leírása a tanult algoritmus szerint ▪ Állatok leírása tanult algoritmus szerint ▪ Környezetvédelem
<p>MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)</p>	<p>Cím:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A növényekhez kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása 2. <i>Ajánlott témák (Feldolgozandó téma: Vöröshagyma)</i> 3. A vizuális és a verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességek fejlesztése, megfigyelések dokumentálása (<i>Feldolgozandó téma: Hazánk éghajlata</i>) 4. A problémamegoldó gondolkodás, a reflektáló és érvelő képesség, a kreatív szövegalkotási kompetencia fejlesztése (<i>Feldolgozandó téma: Környezetünk veszélyei és védelme</i>) 5. Az állatokhoz kapcsolódó ismeretek algoritmus szerinti feldolgozása, a rendszerező képességhez szükséges séma kialakítása (<i>Feldolgozandó téma: Szarvasmarha</i>)

	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	<p>1. modul: 2x45 perc; két egymást követő tanítási óra</p> <p>2. modul: 1x 45 perc; egy tanítási óra</p> <p>3. modul: 1x 45 perces modul, egy tanítási óra</p> <p>4. modul: 2x 45 perc, két egymást követő tanítási óra</p>
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszt-tantervi modulok	<p>Együttműködési-szociális kompetenciák fejlesztése</p> <p>Tanulási képesség fejlesztése: tanulási technikák, módszerek elsajátítása</p> <p>Az információs és kommunikációs képesség fejlesztése</p> <p>Énkép, önismeret</p> <p>Környezeti nevelés</p> <p>Testi-lelki egészségvédelem</p>
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	<p>Informatika – könyvtárhasználat</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Földünk - környezetünk</p>
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások	<p>Interaktív szövegolvasás és-kreatív szövegalkotás.</p> <p>Csoportmunka szervezése: kooperatív tanulás</p> <p>Differenciálás</p>
	Értékelés módja és elvei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az értékelés az adott kompetenciára, és ne a nyelvi tartalomra irányuljon ▪ Mindig kommunikatív nyelvhasználat során történjen ▪ Az értékelés során aktív szerepet kapjanak a tanulók

	<p>Elvárás mindkét évfolyam fejlesztő óráin</p>	<p>is, melynek része a saját tevékenységük értékelésén túl a társak, illetve a pedagógus tevékenységének értékelése is megadott szempontok szerint Pl. a feladatok kiválasztása, a csoportba sorolás, alkalmazott módszerek stb.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése sajátos értékelési formája az azonnali visszacsatolás, azaz a tevékenység után azonnal visszajelzést kap a tanuló szóban vagy írásban a tevékenységről vagy a teljesítményről ▪ Legyen az értékelés transzparens, azaz az értékelés szempontjait a tanuló kapja meg előre ▪ Kapjon szerepet a csoportos értékelés, amely a csoport közös teljesítményére vonatkozik ▪ Az értékelés vegye figyelembe az eltérő kiindulási nyelvi szintet ▪ Szóbeli értékelés a tanulási folyamat közben, egyéni és csoportos értékelés <i>és önértékelés</i>
	<p>A differenciálás mennyiségi és minőségi szempontból. Az ajánlott differenciálási lehetőség során figyelembe kell venni az adott tanuló aktuális háttértudását, olvasási tempóját, a szövegértés szintjét. Az esélyegyenlőség további biztosítása az egyes tanuló szintjén az osztálytermi folyamatok konkrét tervezése során valósulhat meg.</p>	
<p>KÖVETELMÉNYEK</p>	<p>Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest. Közvetlen tapasztalat útján szerzett élményekről beszámoló</p>	

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS 6. ÉVFOLYAM	Ember a természetben	Magyarozó típusú szövegek feldolgozása, a szövegtípus-olvasási stratégiájának megalapozása, fejlesztése – a szak- szókincs bővítése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2X 45 perc 2x 90 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Az egészséges táplálkozásra nevelés, a helytelen táplálkozás következményei, a táplálkozással kapcsolatos betegségek és megelőzési lehetőségeik. Az önellenőrzés igényének kialakítása.
	Szövegértési fókusz	<p><i>Az 5. évfolyamon elkezdett fejlesztés folytatódik, és részben kiegészül</i></p> <p>Az időbeli elvonatkoztatás képességének továbbfejlesztése árnyaltabb és biztosabb képzetek kialakításával. A természettudományos gondolkodáshoz szükséges képességek alapozása a természeti folyamatok, összefüggések, törvényszerűségek megismertetésével.</p> <p>A folyamatábrák értelmezésének képessége, rendszerező képesség, a logikus gondolkodás kialakítása. A folyamatábrák értelmezésének képessége, rendszerező képesség, a logikus gondolkodás kialakítása.</p> <p>Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése, a dokumentumfilm, az ismeretterjesztő könyv, a folyóiratcikk, a reklámok és az internet felhasználása az anyaggyűjtésben. A probléma felvetésének, megértésének, a megoldási javaslatok szelekciójának képessége, az ismer-</p>

		reték aktivizálása.
	Szövegalkotási fő- kusz	Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban. A kreatív szövegalkotási kompetencia fejlesztése.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	Az 5. évfolyam tevékenységei kiegészülnek Információ keresés, lényegkiemelés, értelmezés, anyaggyűjtés Problémák megfogalmazása - megoldási javaslatok Érvelés a saját álláspont mellett Reflektálás a szövegben megjelenő és tapasztalati eseményekre	
AJÁNLOTT ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Feldolgozandó téma: Tájékozódás a földgömbön 2. A tájegységekhez tartozó ismeretek séma szerinti rendszerezése, a szövegalkotáshoz szükséges algoritmus kialakítása (Feldolgozandó téma: Hazánk nagy dombvidéke, a Dunántúli dombság) 3. A vizuális és verbális információk együttes értelmezésével a reflektáló képesség és az argumentációs készség fejlesztése (Feldolgozandó téma: Az egészséges táplálkozás) 4. Önálló információszerzés és átadás segítségével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése (Feldolgozandó téma: Káros szenvedélyek)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2X 90 perc 2x 45 perc.

ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Magyar nyelv, rajz Együttműködési-szociális kompetenciák fejlesztése Tanulási képesség fejlesztése: tanulási technikák, módszerek elsajátítása Az információs és kommunikációs képesség fejlesztése Énkép, önismeret Környezeti nevelés Testi-lelki egészségvédelem
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Informatika – könyvtárhasználat Magyar nyelv és irodalom
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Interaktív szövegolvasás és-kreatív szövegalkotás. Csoportmunka szervezése: kooperatív tanulás Differenciálás
	Értékelés módja	Szóbeli értékelés a tanulási folyamat közben, egyéni és csoportos értékelés és önértékelés
A Differenciálás az egyéni kompetenciaszint szerint		
KÖVETELMÉNYEK	Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest. Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban – írásban adatok lejegyzése.	

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	MATEMATIKA 5. ÉVFOLYAM	
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	15X15 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	<p>Geometria, mérés</p> <p>Törtek összehasonlítása. Adott tulajdonságú ponthalma- zok. Sokszögek szögeinek vizsgálata.</p> <p>Összefüggések, függvények, sorozatok:</p> <p>Gondolkodási módszerek. Számtan, algebra: Műveletek természetes számokkal. Arányos következtetések. Tégl- lalap és négyzet kerülete, területe. Műveletek törtekkel. Átlag kiszámítása.</p> <p>Geometria, mérés: Ismerkedés a sokszögekkel, tulajdon- ságaik. Ismerkedés a testekkel (téglatest, kocka), tulaj- donságaik. Valószínűségi kísérletek.</p>
	Szövegértési fókusz	<p>Hallás utáni szövegértés</p> <p>A szövegben található direkt és indirekt információk ke- resése, értelmezése</p> <p>Információk szétválogatása, Kérdések megértése</p> <p>Szövegen belüli tájékozódás, egyszerű információk ki- keresése,</p> <p>Logikai kapcsolatok értelmezése, felhasználása.</p> <p>Táblázatok, grafikonok értelmezése, olvasása, elemzése, készítése.</p> <p>Különböző információk összekapcsolása</p>

		Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása. Összefüggések felismerése, megfogalmazása.
	Szövegalkotási fő- kusz	Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása. Összefüggések felismerése, megfogalmazása A nyelv logikai elemeinek helyes használata Szöveges feladatokhoz válaszok készítése szóban és írásban. Vitakészség fejlesztés Matematikai modellek átkódolása más modellbe Szókincs bővítése
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Adatkeresés szövegben adott szempont szerint</p> <p>Összehasonlítás mennyiségi tulajdonság alapján</p> <p>Mérések-átváltások gyakorlása</p> <p>Képek, ábrák értelmezése</p> <p>Verbális, vizuális és számszerű információk integrálása</p> <p>Adatok és képek összekapcsolása</p> <p>Fogalommagyarázat- könyvtárhasználat</p> <p>Szóbeli szövegalkotás a szövegből nyert információk felhasználásával</p>	

ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK	<p>Törtek összehasonlítása. Adott tulajdonságú ponthalmazok. Sokszögek szögeinek vizsgálata.</p> <p>Műveletek természetes számokkal. Arányos következtetések. Téglalap és négyzet kerülete, területe. Műveletek törtekkel. Átlag kiszámítása.</p> <p>Ismerkedés a sokszögekkel, tulajdonságaik. Ismerkedés a testekkel(téglatest, kocka), tulajdonságaik. Valószínűségi kísérletek.</p>	
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<p>Bűvös számok</p> <p>Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása</p> <p>Állati matematika</p> <p>Relációk, mértékegységek, összefüggések</p> <p>Táblázatok, grafikonok értelmezése, olvasása, elemzése, készítése</p> <p>Szövegbe bújt matematika</p> <p>Szöveges feladatok értelmezése, elemzése</p> <p>Környezetünk és matematika</p> <p>Táblázatok és grafikonok</p> <p>Logika és matematika</p> <p>Logikai kapcsolatok értelmezése, felhasználása</p>
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	<p>3x15perc</p> <p>3x15perc</p> <p>5x15perc</p> <p>2X15perc</p> <p>2x15perc</p>
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi mo-	<p>Tanulás- szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása</p>

	dulok	Életpálya- építési kompetencia, Énkép- önismeret Együttműködés-szociális kompetencia Információs és kommunikációs kultúra
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Magyar nyelv és irodalom-szövegalkotás Ember a természetben-Emlősállatok Matematika
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Egyéni, önálló és kooperatív csoportmunka Néma olvasás-információ keresése szövegből Vita, érvelés a szöveg információi alapján
	Értékelés módja	Minden esetben a feleletek, megoldások rövid, lényeges szóbeli értékelése Önértékelés az önálló munka ellenőrzésével A párok és a csoport együttműködésének értékelése
	Az esélyegyenlőség kezelése	Egyéni képességfejlesztés kooperatív csoportmunkában, Differenciálás a tanulók szövegértési szintje, illetve matematikai tudása szerint „A”, „B”, és „C” jelű feladatok a szövegértés, illetve a matematikai tudáselsajátítás szerint A tanári irányítás mértéke a tanulók egyéni képessége alapján
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest. Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban, adatok lejegyzése önállóan

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS 6. ÉVFOLYAM	MATEMATIKA 6. évfolyam	
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Grafikonok olvasása, értelmezése Logikai kapcsolatok felfedezése
	Szövegértési fókusz	<p><i>Az 5. évfolyamon elkezdett fejlesztés folytatódik, és részben kiegészül</i></p> <p>A szövegben található direkt és indirekt információk keresése, értelmezése</p> <p>Információk szétválogatása, Kérdések megértése</p> <p>Szövegen belüli tájékozódás, egyszerű információk kikeresése,</p> <p>Logikai kapcsolatok értelmezése, felhasználása.</p> <p>Táblázatok, grafikonok értelmezése, olvasása, elemzése, készítése.</p> <p>Különböző információk összekapcsolása</p> <p>Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása. Összefüggések felismerése, megfogalmazása.</p>
	Szövegalkotási fókusz	Szóbeli szövegalkotás Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	Az 5. évfolyam tevékenységeinek elmélyültebb formái: Adatkeresés szövegben adott szempont szerint Összehasonlítás mennyiségi tulajdonság alapján	

	Mérések-átváltások gyakorlása Képek, ábrák értelmezése Verbális, vizuális és számszerű információk integrálása Adatok és képek összekapcsolása Fogalommagyarázat- könyvtárhasználat Szóbeli szövegalkotás a szövegből nyert információk felhasználásával Adatkeresés, szöveges feladatok értelmezése, számolás	
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)		1. Környező világunk és a geometria 2. Táblázatok, diagramok 3. Szövegbe bújó matematika 4. Bűvös számok 5. Eukleidész és a geometria 6. Alakzatok vizsgálata
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	3X15perc, 3x15perc 5x15perc 1x15perc 1x15perc 2x15perc
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Tanulás- szövegek önálló feldolgozása, megértése és felhasználása Életpálya építési kompetencia, Énkép-önismeret Együttműködés-szociális kompetencia

		Információs és kommunikációs kultúra
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Informatika – könyvtárhasználat Magyar nyelv és irodalom
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Interaktív szövegolvasás és-kreatív szövegalkotás. Csoportmunka szervezése: kooperatív tanulás Differenciálás
	Értékelés módja	Minden esetben a feleletek, megoldások rövid, lényeges szóbeli értékelése Önértékelés az önálló munka ellenőrzésével A párok és a csoport együttműködésének értékelése
	Az esélyegyenlőség kezelése	
		Egyéni képességfejlesztés kooperatív csoportmunkában, Differenciálás a tanulók szövegértési szintje, illetve matematikai tudása szerint „A”, „B”, és „C” jelű feladatok a szövegértés, illetve a matematikai tudáselsajátítás szerint A tanári irányítás mértéke a tanulók egyéni képessége alapján
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest. Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban, adatok lejegyzése írásban

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	Vizuális kultúra	A vizuális és a verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességfejlesztés Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	90perc 3x15 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Kifejezés. képzőművészet: Befogadás. Egyiptom építésze. Az ókori Görögország művésze. Műalkotások megismerése adott művészeti korokból
	Szövegértési fókusz	Önálló kérdések megfogalmazása: képek, látványok események leírása .A szövegen belüli tájékozódás stratégiái: az egyszerű információk kikeresése. Lényeges információk azonosítása, a szöveg szó szerint megértése. A szöveges feldolgozása. A szöveg egész áttekintése, globális megértése a tipográfiailag kiemelt szavak, kifejezések segítségével. Hallás utáni szövegértés. Szakszókincs bővítése. Vizuális információk azonosítása hallott és olvasott szöveg alapján.
	Szövegalkotási fókusz	Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban Élmények, képek leírása Mondatalkotás adott szópárral Beszámoló készítése előzetes felkészülés alapján Spontán szöveg alkotása a témához kapcsolódó saját élmény alapján A szövegértés bizonyítása 5-6 mondatos összefüggő szöveg önálló létrehozásával, a alkotása, a tématarás gyakorlása Kreatív szövegalkotás: Érvelés a szöveg információi és saját élmény alapján Ízlésítéletek egyéni megfogalmazása, gondolati, érzelmi, hangulati tartalmak kifejezése

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Irányított beszélgetés a korszak jellemzőiről. ▪ Jelentéstérkép készítése az előzetes ismeretek felidézésre. ▪ Kiselőadás előzetes felkészülés alapján: balzsamozás. ▪ Szócikk készítése: pl.: fáraó, mumifikálás, piramis ▪ Szövegtranszformálás írásban ▪ Csoportosítások különböző szempontok szerint ▪ Információkeresés megadott szempont szerint a verbális és vizuális információ-hordozók alapján ▪ Képleírások készítése szóban, írásban ▪ A szóbeli képleírások alapján rajzok, illusztrációk készítése ▪ Képek, illusztrációk gyűjtése, jellegzetes építési módok bemutatása, összehasonlítása ▪ Interjúkészítés a korszak „lakóival” Pl. fáraó, piramisépítők stb. ▪ Dramatizálás. Pl. Egy piramis építése; A fáraó és környezete 	
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egyiptom művészete: építészet ▪ A piramisok fajtái (egyszerű, lépcsőzetes); szerkezete ▪ Az egyiptomi templomok építési módjai, típusai ▪ Az ókori Görögország művészete 	
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az ókori Egyiptom építésze ▪ Az ókori görög szobrászatról
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képesség-fókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttervi modulok	<ul style="list-style-type: none"> 90perc 3x15 perc ▪ Emberismeret: istenhitek, vallások ▪ Környezeti nevelés ▪ Tanulási képesség fejlesztése

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra ▪ Az információs és kommunikációs kultúra ▪ Testi-lelki egészségvédelem
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informatika – könyvtárhasználat ▪ Ember és társadalom ▪ Ember a természetben ▪ Hon-és népismeret ▪ Magyar nyelv és irodalom ▪ Művészetek: Dráma és tánc
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leíró szöveg önálló olvasása ▪ Tanári magyarázat, kiegészítés a szöveghez; a megértés segítése irányított tanári kérdésekkel, Új szövegelemzési technika bemutatása, Előzetes feladatok kiadása, számonkérése ▪ Dramatikus és szerepjátékok
	Módszertani eszköztár	Egyéni és páros munka, előzetes információgyűjtés, állítások igazságának bizonyítása-érvelés gyakorlása
	Értékelés módja	Tanári értékelés a feladatok megoldása után, irányított önértékelés a téma végén
	Az esélyegyenlőség kezelése	Különböző mértékű tanári segítség a feladatvégzésben A szövegértési képességszinthez igazított szómagyarázati eljárások alkalmazása Pl.: (lexikon használat önállóan vagy tanári segítséggel, szócikk készítése önállóan, vagy önálló megkeresése és olvasása lexikonból; klasszikus szömeghatározás alkalmazása
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest.

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 6. ÉVFOLYAM	Vizuális kultúra	A vizuális és a verbális információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezésére irányuló képességfejlesztés Esztétikai érzék fejlesztése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	1x90 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Kifejezés. képzőművészet: Befogadás. Angyali üdvözlét
	Szövegértési fókusz	<i>Az 5. évfolyamon elkezdett fejlesztés folytatódik, és részben kiegészül</i> Közvetlen tapasztalat útján szerzett élmények feldolgozása, beszámoló szóban A szövegen belüli tájékozódás stratégiái: az egyszerű információk kikeresése. Lényeges információk azonosítása, a szöveg szó szerint megértése. A szövegek feldolgozása. A szöveg egész áttekintése, globális megértése a tipográfiaailag kiemelt szavak, kifejezések segítségével. Hallás utáni szövegértés. Szakszókincs bővítése. Vizuális információk azonosítása hallott és olvasott szöveg alapján.
	Szövegalkotási fókusz	Szakszókincs adekvát használata. Esztétikai élmény megfogalmazása. Mondat kiegészítése. Színek-formák megfigyelése.
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	Kép és szöveg együttes értelmezése Angyali üdvözlét- Három festmény három korból
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	1x90perc

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	Ember és társadalom 5. évfolyam	Narratív típusú szövegek feldolgozása, a szövegtípus olvasási stratégiájának meg- alapozása, fejlesztése - szövegértelmezés különböző műfajú szövegeken – a szak- szókincs bővítése
	A feldolgozáshoz aján- lott óraszám	2x90 perc, 2x45 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	<p>Az ókori Kelet világa: Mezopotámia. Hammurapi törvényei</p> <p>Az ókori görögök életéből: Görög városállamok: Athén és Spárta. Az athéni demokrá- cia működése. a görög kultúra.</p> <p>Az ókori Róma évszázadai: Mondák Róma alapításáról, a királyságról és a köztársá- ságról. A római köztársaság kialakulása, működése, az Itáliai-félsziget meghódítása</p>
	Szövegértési fókusz	<p>Szókincsbővítés - történelmi források sajátos fogalomhasználata.</p> <p>A szöveg makro-szerkezetének vizsgálata. A szövegstruktúra elemzése az időbeli vi- szonyok alapján. A szöveg egész áttekintése alapján „jóslás” a szöveg várható infor- mációira. Információkeresés, lényegkiemelés a teljes szöveg alapján. Az esemény - helyszín-szereplők azonosítása</p> <p>Jegyzetelés, vázlatírás a szövegegységek (bekezdések) alapján.</p> <p>A szöveg mikro-szerkezetének vizsgálata. Kapcsoló –és utaló elemek keresése a be- kezdésen belül.</p> <p>Nem folyamatos szövegek olvasása. A vizuális és verbális információhordozók együt- tes értelmezése. Adatok leolvasása ábráról, diagramról.</p> <p>A szövegtípus és a szövegműfaj közötti kapcsolat megfigyelése (forrás, monda, isme- retterjesztő szöveg).</p> <p>Véleményalkotás az olvasottakról.</p> <p>A monda és a valóság megkülönböztetése, annak elfogadása, hogy ugyanarról a témá-</p>

	ról többféle vélemény, elképzelés létezhet
Szövegalkotási fókusz	<p>A témával kapcsolatos előzetes ismeretek aktualizálása.</p> <p>Szövegtranszformálás: a szöveg átalakítása és előadása más-más szereplő szempontjából.</p> <p>Véleménynyilvánítás, vélemények ütköztetése a szöveg által közölt információk igazságosságának eldöntésére.</p> <p>Dramatizálás: Jelenet készítése egy adott történelmi eseményről</p> <p>Rajz, festmény, modell készítése az olvasott témákhoz kapcsolódóan.</p> <p>Fél reproductív szöveg alkotása vázlat alapján.</p> <p>Szóbeli szövegalkotás megadott szerepben: pl. tárlatvezetés.</p> <p>Kreatív szövegalkotás dramatizálással.</p> <p>Szöveg transzformáció: leíró típusú szöveg átalakítása elbeszélő szöveggé, vagy publicisztikai szövegtípussá.</p>
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Előzetes kutatómunka. Kiselőadás, beszámoló készítése: pl. könyv, film, videó, internet stb. felhasználásával</p> <p>Szövegelemző gyakorlatok</p> <p>Különböző műfajú szövegek összehasonlítása az információ, a szókincs, a nyelvezet és a jellemző stílusjegyek szempontjából</p> <p>Könyvtárhasználat</p> <p>Dramatizálás: Jelenet készítése egy adott történelmi eseményről</p> <p>Rajz, festmény, modell készítése az olvasott témákhoz kapcsolódóan</p>
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Hammurapi törvényei</p> <p>A római köztársaság kialakulása, működése, az Itáliai-félsziget meghódítása</p> <p>Az athéni demokrácia kialakulása, működése</p> <p>A görög kultúra</p>

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	1. Hammurapi törvényei 2. A római köztársaság kialakulása, működése, az Itáliai-félsziget meghódítása 3. Az athéni demokrácia kialakulása, működése 4. A görög kultúra
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	1. modul 1x 90 perc 2. modul 1x 90 perc 3. modul 1x 45 perc 4. modul 1x45 perc
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttervi modulok	Hon és népismeret Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra Információs és kommunikációs kultúra Szociális-együtműködési kompetencia
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Magyar nyelv és irodalom Művészetek: Dráma és tánc Művészetek: Vizuális kultúra Informatika: könyvtári informatika Földünk- környezetünk
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Önálló, páros és csoportmunka, szövegfeldolgozás RJR és kooperatív módszerek alkalmazásával
	Értékelés módja	Szöveges szóbeli értékelés a tanítás során minden lehetséges helyzetben Tanulói önértékelés a tanítás során minden lehetséges helyzetben Tanulói önértékelés az önálló munka ellenőrzésekor A csoportmunka értékelése, csoportrangsor kialakítása
	Az esélyegyenlőség kezelése	Egyéni képességfejlesztés a kooperatív csoportszervezésben a kooperatív szerepek alkalmazásával

KÖVETELMÉNYEK	Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest.
----------------------	--

6. ÉVFOLYAM	Ember és társadalom 6. évfolyam	A különböző szövegtípus olvasási stratégiájának megalapozása, fejlesztése - szövegértelmezés különböző műfajú szövegeken – a szakszókinccs bővítése.
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2x90 perc, 2x45 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	13-15 századi magyar történelem
	Szövegértési fókusz	<i>Az 5. évfolyamon elkezdett fejlesztés folytatódik, és részben kiegészül</i> Háttértudás aktivizálása, logikai kapcsolatok keresése, A szövegstruktúra felismerése és alkalmazása a szövegalkotásban. Tanulási stratégiák gyakorlása Kulcsszavak szerepe a szövegben
	Szövegalkotási fókusz	Kreatív szövegalkotás dramatizálással. Szöveg transzformáció: leíró típusú szöveg átalakítása elbeszélő szöveggé, vagy publicisztikai szövegtípussá. Érvelés szóban
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Különböző műfajú szövegek összehasonlítása az információ, a szókinccs, a nyelvezet és a jellemző stílusjegyek szempontjából Könyvtárhasználat Reflektálás, érvelés, szerepjátszás Dramatizálás: Jelenet készítése egy adott történelmi eseményről Rajz, festmény, modell készítése az olvasott témákhoz kapcsolódóan Atlasz alapján rendszerezés, kronológia tudatának fejlesztése Képek, korabeli tárgyak megfigyelés, beszámolók
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lovagok élete ▪ A tatárjárás Magyarországon ▪ A végvárrendszer kialakulása, élet a végvárakban ▪ Mátyás király hadserege
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	<p>2x45perc</p> <p>2x45perc</p> <p>1x45perc</p> <p>1x45perc</p>

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	Testnevelés-sport 5. évfolyam	Verbális utasítások nyelvi sémáinak megismertetése. Hallás utáni szövegértés fejlesztése: szabályjátékok, gyakorlatsorok szöveges és mozgásos reprodukciója
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	10x15 perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Rendgyakorlatok. Előkészítés és prevenció: Egyénileg és együttesen végzett szabad- vagy szabadgyakorlati alapformájú kéziszer-, társas-és szergyakorlatok Testnevelési és sportjátékok: Csoportos szabály és labdajátékok. Szabadban játszható népi játékok.
	Szövegértési fókusz	Hallás utáni szövegértés. Gyakorlatsorok szöveges és mozgásos reprodukciója. A verbális utasítások nyelvi sémáinak megismerése. A szakszókincs alapjainak megismerése. Népi játékok szövegeinek reprodukciója. Információ kiválasztása írott szövegből.
	Szövegalkotási fókusz	Hallott és olvasott szövegek átadása. A szakszókincs alapjainak használata. Népi játékok szövegeinek reprodukciója. A testnevelési játékok beépítése, a kapcsolódó szövegek reprodukciója. A szakszókincs használata különböző szöveg kontextusban. Élmények megosztása társnak, csoportnak.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szóbeli szövegalkotás. Információ kikeresése olvasott szövegből. Hallott információ átadása szóban. Hallott gyakorlatsor bemutatása. Munkalapon az olvasott szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása. Páros munka. Kooperatív csoportmunka
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		Összetett testgyakorlatok hallás utáni szövegei Csoportos szabály-és labdajátékok Szabadban játszható népi játékok

		<p>Padgyakorlatok</p> <p>Higiéniiai ismeretek</p>
<p>MODULOK</p> <p>(A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)</p>	<p>Cím</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alapgimnasztikai gyakorlatsorok mozgásos reprodukciója. Hallás utáni szövegértés ▪ Páros gyakorlatok labdával. A verbális utasítások megértése, reprodukálása egyszerű gyakorlatsorok bemutatásával ▪ Dobójátékok. Szabályokon alapuló játékok hallás utáni szöveges reprodukciója ▪ Játékos labdagyakorlatok. A szabályokon alapuló játék olvasott szöveg utáni mozgásos reprodukciója ▪ Olvasott népi játék szövegeinek reprodukciója. Halacszkák. ▪ Népi játék hallás utáni szöveges reprodukciója. Gombóc a lében ▪ Hallott szöveg alapján gimnasztikai gyakorlatsor elvégzése csoportban ▪ Az olvasott szöveg átadása, kipróbálása csoportos együttműködés keretében Páros fogók ▪ Információ kiválasztása olvasott szövegből. Padgyakorlatok., sorverseny ▪ Higiéniai ismeretek. Információ kiválasztása é rendezése olvasott szövegből
	<p>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</p>	<p>10x15 perc</p>
<p>ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)</p>	<p>Kapcsolódó kereszt-tantervi modulok</p>	<p>A kritikai és a kreatív olvasási képesség fejlesztése</p> <p>Énkép, önismeret, az önértékelés képességének kialakítása</p> <p>Testi és lelki egészségvédelem</p> <p>Szociális-együttműködési kompetencia</p> <p>Tanulás tanulása</p> <p>Információs és kommunikációs kultúra - A megismerési, adatgyűjtési, dokumentálási képesség fejlesztése</p>

	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Magyar nyelv és irodalom Hon és népismeret Ember a természetben Életvitel és gyakorlati ismeretek
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Szemléltetés (demonstráció) Gyakorlatok verbális és cselekvéses bemutatása Kooperatív eljárások (Utolsó szó jogán, Add tovább a mozdulatot!) Egyéni és páros munka)
	Értékelés módja	Tanórai, szóbeli értékelés a képességfejlesztésével kapcsolatban A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban Önértékelés és csoportértékelés
	Az esélyegyenlőség kezelése	Egyéni foglalkozási terv készítése
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest.(Hallott szöveg)

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 6. ÉVFOLYAM	Testnevelés-sport 6. évfolyam	Verbális utasítások nyelvi sémáinak megismertetése. Hallás utáni szövegértés fejlesztése: szabályjátékok, gyakorlatsorok szöveges és mozgásos reprodukciója
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	10x15perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Rendgyakorlatok. Előkészítés és prevenció: Egyénileg és együttesen végzett szabad-vagy szabadgyakorlati alapformájú kéziszer-, társas-és szerygyakorlatok Testnevelési és sportjátékok: Csoportos szabály és labdajátékok. Szabadban játszható népi játékok.
	Szövegértési fókusz	Hallás utáni szövegértés. Gyakorlatsorok szöveges és mozgásos reprodukciója. A verbális utasítások nyelvi sémáinak megismerése. A szakszókincs alapjainak megismerése. Népi játékok szövegeinek reprodukciója. Információ kiválasztása írott szövegből.
	Szövegalkotási fókusz	Szabályok megfogalmazása. szóbeli szövegalkotás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szóbeli szövegalkotás. Információ kikeresése olvasott szövegből. Hallott információ átadása szóban. Hallott gyakorlatsor bemutatása. Munkalapon az olvasott szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása. Páros munka. Kooperatív csoportmunka
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sor-	Cím	1. Összefüggő alapgimnasztikai sorok reprodukciója. Hallás utáni szövegértés 2. Játékos testtartásjavító gyakorlatsorok hallás utáni szöveges és mozgásos reprodukálása

rendje)		<ol style="list-style-type: none">3. Alap gimnasztikai sorok hiányos írott szövegváltozatának kiegészítése a megfelelő szakszókinccsel4. Labdajáték szövegének helyreállítása, eljátszása. Szabadulás a labdától5. Dobójátékok, szabályjátékok hallás utáni szöveges és mozgásos reprodukciója6. Olvasott szabályjátékok szövegeinek reprodukciója7. Hallás utáni népi játékok szövegének megértése, eljátszása8. Csoportban történő együttműködés keretében a hallott szöveg átadása9. Csoportban történő együttműködés keretében az olvasott szöveg átadása10. Testkultúra-történeti ismeretek. Információ kiválasztása és adott szempontú rendezése olvasott szövegből, véleményalkotás.
----------------	--	--

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 5. ÉVFOLYAM	Ének-zene 5. évfolyam	Az életrajzi szövegek struktúrája. Adatok, lényeges információk azonosítása. A szövegértés sémájának kialakítása. Leíró szövegek alapján a szóbeli szövegalkotás fejlesztése (hangszerek).
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2x45perc perc
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Zeneirodalom: Zenetörténeti korok, zeneszerzők. Hangszerek
	Szövegértési fókusz	Tájékozódás a szövegben, információk lokalizálása, azonosítása. Utaló elemek keresése bekezdésen belül és bekezdések között. A szöveg bekezdései között a logikai kapcsolat feltárása. Leíró szöveg jellemző jegyeinek feltárása. Életrajzi szövegek összehasonlító elemzése.
	Szövegalkotási fókusz	Szöveg reprodukció az olvasottak alapján. Kortörténeti ismeretek felidézése, az új ismeretek beépítése a tanultakba. Leíró szöveg alkotása az olvasottak alapján
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Ének és szöveg kapcsolatának felismerése Kreatív zenei játékok , Zenei karakterek elkülönítése, verbális vagy nem verbális értelmezése, Zenei korszakok, megismerése hangzó és írott szöveg alapján, A zenei élmény kifejezése, az ének és a szöveg hangsúlyai
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	Népdalok- hangzó szöveg értésére irányuló képességfejlesztés
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2x45percperc
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képesség-	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Hon- és népismeret Tanulás módszertana, Európai azonosságtudat

fókusz-váltás)		
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Magyar nyelv és irodalom Művészetek (Tánc és dráma) Ember és társadalom
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Heterogén csoportos
	Módszertani eszköztár	Kooperatív és önálló munka
	Értékelés módja	Megerősítő, fejlesztő, motiváló visszajelzés
	Az esélyegyenlőség kezelése	Differenciált módszerek:
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szintjéhez képest A dallam és a szöveg kapcsolatának felismerése

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS 6. ÉVFOLYAM	Ének-zene 6. évfolyam	Mese és valóság: a Varázsfuvola Szöveg és zene együttes értelmezése Szakszavak definiálása Szövegalkotás, mondat kiegészítés, jellemzés Az énekes játék szövegkövetése a zenével összhangban
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	7x15perc
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képesség- fókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Hon és népismeret Tanulás módszertana, Európai azonosságtudat
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK (A fejlesztési tevékenységek kiemelt kulcskompetenciái)	Tematikus fókusz	Tájékozódás a szövegben, információk lokalizálása, azonosítása. Utaló elemek keresése bekezdésen belül és bekezdések között. A szöveg bekezdései között a logikai kapcsolat feltárása. Leíró és az elbeszélő szöveg jellemző jegyeinek feltárása. Életrajzi szövegek és narratív szövegek összehasonlító elemzése.
	Szövegértési fókusz	Szöveg reprodukciók az olvasottak alapján, Kortörténeti ismeretek felidézése, új ismeretek beépítése a háttértudásba, Szókincsfejlesztés.
	Szövegalkotási fókusz	Ének és szöveg kapcsolatának felismerése-beszámoló Szövegprodukción az olvasottak alapján. Kortörténeti ismeretek felidézése, az új ismeretek beépítése a tanultakba. Leíró szöveg alkotása az olvasottak alapján
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Kiselőadás, szöveg kiegészítés, zene és szöveg kapcsolódásáról szakszavakkal fogalmazás
ISMERETEK, AJÁNLOTT TANANYAGTARTALMAK		

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	A Varázsfuvola történetének kapcsolódása a zenéhez
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	7x15 perc
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Ének, dallam és szöveg kapcsolatának felismerése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2x45percperc
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttervi modulok	Hon és népismeret Tanulás módszertana, Európai azonosságtudat Ember és társadalom
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Magyar nyelv és irodalom Művészetek (Tánc és dráma, Vizuális kultúra)
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	Tanítási eljárások,	Heterogén csoportos
	Módszertani eszköztár	Kooperatív és önálló munka
	Értékelés módja	Megerősítő, motiváló visszajelzés
	Az esélyegyenlőség kezelése	Differenciált módszerek az esztétikai fejlettség és hangadottságok figyelembevételével
KÖVETELMÉNYEK		Előrehaladás a saját szövegértési szinthez képest. A dallam és a szöveg kapcsolatának felismerése, a megfelelő előadásmód elérése